

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

O neugodnih razmerah, ki ovirajo šolski napredek na ljudskih šolah po deželi in o sredstvih, s katerimi bi se jim dalo v okom priti.

Spisal Ant. Drganec, c. kr. okr. šolski nadzornik.

Za blagor in razvitek naroda naj bode nam prva skrb.

(Konec.)

Da bode pri tako neugodnih razmerah šola na deželi vendar napredovala, mora se prvič ne samo ne jednorazrednih, ampak tudi na večrazrednih šolah „na deželi“ upeljati poludnevni pouk in sicer zaradi zdravja otrok in iz pedagogičnih vzrokov. Kako moramo pričakovati od našega zaroda, da bode kedaj kmetskim in državnim zahtevam zadostoval, ako mu uže v najnežnejši starosti rast in naravni razvoj zadržujemo, ter izrejamo same pritlikovce. Otrok v rasti čisto zaostane, ako mora cel dan brez jedi v šoli ostati, (kajti pri dnevnem pouku ne more otrok jedno uro ali pa še dalje opoludne domov hoditi) in v letih, v katerih bi moral najbolj rasti, stradati dan za dnevom. Pa tudi v pedagogičnem oziru je celdnevni pouk škodljiv. Da se lačen želodec ne more učiti, to nam potrjuje vsakdanja skušnja. Vprašajmo tacega izstradanega otroka iz predmeta, v katerem mora nekoliko misliti, v istini ne bomo dobili zrelega odgovora od njega, vsaj uže star pregovor pravi, da le v zdravem telesu prebiva tudi zdrava duša. Lačni otroci pa niso niti na telesu niti na duši zdravi. Pri poludnevem pouku obiskovali bodo otroci tudi bolj redno šolo, kakor pri celdnevem, kajti poldneva morejo starši svoje otroke uže še pogrešati, za cel dan pa nikakor ne.

Drugič bi se moral učni načrt tako preurediti, da bi imele jednorazredne šole mestu šest šolskih let, samo štiri. V dvorazrednih šolah naj bi odpalo zopet v drugem oddelku prvega razreda tretje šolsko leto, in v prvem oddelku drugega razreda peto; v drugem oddelku pa šesto; mestu šestega leta naj bi bilo pa peto leto, kjer bi pripustile šolske razmere. Kar se trirazrednih in četrterazrednih šol na deželi tiče, bi se moralo posebno to poudarjati, da imajo tudi te šole le kmetske otroke odgojevati, ki ne morejo iz zgoraj navedenih vzrokov redno šolo obiskovati in se tudi zaradi domačih opravil ne morejo doma učiti, kakor otroci četrterazrednih šol v mestih, ki imajo zraven učiteljev še podučitelje. Zaradi tega bi se moral v teh šolah učni načrt in šolska leta tudi tako skrajšati, da bi zadostovale v prvi vrsti kmetskim potrebam.

Na teh šolah po deželi naj bi se realije za katere se tako ne smejo rabiti posebne knjige, z družimi predmeti združile*) in sicer zemljepis in zgodovina z berilom, prirodopis pa s kmetijstvom. Uro, v kateri bi se dečki poučevali v kmetijstvu, bi imele deklice pa ročna dela. Tudi telovadba bi se lahko prikrajšala na polovico ure.

Tretjič bi se moral ves učni red preurediti, kajti sedanji učni red, ki je bil sestavljen za ljudske šole, se more le v četrterazrednih ljudskih šolah v mestih z uspehom rabiti in tako tudi nekatere knjige. Učni red za jednorazredne in dvorazredne šole na deželi bi se moral za vsako šolo posebej sestaviti in učno tvarino po razmerah teh šol urediti. Sploh bi se morala pa ločiti ljudska šola na kmetih (naj bode uže jedno- ali večrazredna) od ljudske šole v mestih. Prva naj bi pri

*) Ali pa deloma čisto izpustili?

Ur.

pravljala otroke za kmete, druga pa za srednje šole.

Dobro si zapomnimo, ako ne bomo kmetskih otrok pripravljali v šoli za njihov prihodnji stan, potem bode kmetijstvo čedalje bolj propadalo! Uže dandenes zamore le taisti kmetovalec s poljedelstvom izhajati in sebe in svojo družino preživiti, kdor s svojimi lastnimi domačimi ljudmi polje obdeluje, kajti tuja družina ga uže preveč stane, ker mu ne dela toliko, kolikor je vsa plača na leto vredna. Kdo bode kmetu pomagal zemljo obdelovati potem, ako se mu ne bodo otroci uže v mladosti privadili delu? Tudi tukaj naj velja, kakor v obče pregovor: „suum cuique“.

Iz kranjskega deželnege zbornice.

XIII. (zadnja) seja 22. oktobra 1881.

(Dalje.)

K predlogu upravnega odseka, naj se navset o kmetijski šoli izroči v premišljevanje deželnemu odboru, poprime besedo poslanec Detela, kateri je stavil dotični predlog. Gosp. Detela pravi: Jaz ne bodem denes zopet ponavljal, kar sem o koristi kmetijske šole v Ljubljani uže v tej sl. zbornici poudarjal, a to hočem konstatirati iz poročila kmetijskega ministerstva, da se kmetijske šole v Cislajtaniji od leta do leta množé, kar bi se ne zgodilo, ako ne bi bile koristne. Lansko leto je bilo 65 kmetijskih šol s 417 učitelji, 2441 učenci in potrosilo se je za te šole 3.265.228 gl. Gospoda, ako bi te šole ne bile koristne, ali bi vlada, dežele in občine potrosile toliko denarja? Kje ima tedaj kranjski deželni zbor pravico reči: kmetijske šole so nepotrebne. Jako se je čuditi, da stranka, katera drugače zmirom po šolah vpije, se brani kmetijske, to pač jasno kaže, da gospodom nemške stranke nij

Listek.

Listi iz tnjine.

XXI.

Buda-Pešt 17. oktobra 1881.

Dragi prijatelj! V drugič uže se spreham po glavnem mestu blaženega „Magyar-Orszaga“, ta pot le za kratek čas jednega dne, katerega nam je neprostovoljno ostati tu, ker nijmo dobili ladije pripravljene, da bi se bili upisali za vožnjo po Donavi do Gjurgjeva in od tam po železnici do Bukurešta. Ker o Buda-Peštu obširneje govorim v dneviških črticah lanskih o svojem času, ko jih bodem zopet mogel nadaljevati, se denes ne bodem dalje mudil s popisovanjem tega mesta in z razlaganjem utisov, katere je napravilo na mene. Potujočemu skupaj s svojimi tovariši, nij mi bilo mogoče ustaviti se v Ljubljani,

temveč ustavili smo se še le tukaj. Prej pa smo imeli uže parkrat zadržke in smo obviseli prostovoljno ali pa tudi neprostovoljno.

Iz Milana vozil sem se po progi uže večkrat omenjenej in mi skozi in skozi dobro znanej do Mestre, zadnje postaje pred Benetkami. Ker je oddelek naše družbe želez ogledati si Benetke, ustavili smo se tam do večernega vlaka, drugi pa so se odpeljali proti zaželjenemu cilju. Ostali podali smo se peš v malo oddaljeno mestice Mestre ter popoldne tam pregnali v veselej družbi, dokler se proti večeru nijso vrnili naši Beneški romarji. Mestre nijma nobene posebne zanimivosti, kakor da je z Benetkami zvezano s kanalom skozi lagune, po katerem se prevažava ves potreben živež, živina, meso, zelenjava itd. v Benetke.

Drugo jutro dospeli smo do Gorice, a tu nas je čakalo novo iznenadenje. Ko je bilo

treba vizitirati naše velike kovčge, izvedeli smo, da je vsa naša roba ostala za nami, Bog zna kje v blaženi Italiji. Bilo nam je tedaj čakati v „neodrešeni“ Gorici „odrešenja“, katero nam je hvala Bogu in pa naglosti italijanskih uradnikov prišlo čez 12 ur s popoldanskim vlakom, tedaj celih 24 ur kasneje, nego bi bilo uže moralo priti v Gorico. Pravil mi je prijatelj P., da so take zmešnjave na dnevnem redu, in tudi ta pot imel je mnogo sitnostij in posla s telegrafiranjem in odgovarjanjem na sto in sto vprašanj, kje je roba zaostala, kdaj bo prišla, zakaj je zaostala, kam je telegrafiral, kaj so odgovorili itd. itd. Ko s prihodnjim jutranjim vlakom, uže tretjim po našem prihodu iz Mestre, naše robe le še nij bilo, vedeli smo, da nam je ostati skoro cel dan v Gorici. Spraviva se tedaj s prijateljem P. na noge v mesto, kjer sem obiskal nekoliko starih svojih prijateljev in znancev. Kmalu nas

za blagostan kmeta čisto nič mar. (Smeh in oporekanje Nemcev, odobravanje narodnih poslancev in galertije.) Zahvaljujemo se vam, da ste denes zopet pokazali, kako skrbite za kmetško ljudstvo, ogromno število prebivalstva v deželi. (Dobro! Dobro!)

Poslanec Svetec: Narodna stranka se je za napravo kmetijske šole vedno potegovala, a da je nijsmo dobili na Dolenjskem, je kriva le nemška stranka. A zdaj nij treba, da bi se kupilo drago posestvo, ampak lahko se vse, kakor je poslanec Detela pokazal, ceno in dobro uredi. Na Češkem in Moravskem ima uže skoro vsak okraj svojo šolo, le pri nas nemška stranka vsem predlogom o tej reči nasprotuje. Govornik zdaj dokazuje, da je potreščina za deželni zaklad za 10.000 gld. narastla in sicer zaradi tega, ker se je sklenilo zidati muzej in so se ustanovili štipendiji za hirajoče. Tu bi bilo treba hraniti in štediti, da bi se imel denar za stvari, katere so v istini potrebne, ta denar naj se raje porabi za kmetijsko šolo. Ako bi mi to sklenili, bi tudi kranjska hranilnica gotovo 50.000 gld. dala za ta namen in kmetijska šola bi bila ustanovljena. Kranjska hranilnica si je postavila lep spomenik s tem, da je sezidala realko, pa tudi, da je obresti ponižala vsem istim dolžnikom, kateri nijmajo izposojenega več ko 300 gld. za jeden odstotek. Reservni zaklad, ki ga ima kranjska hranilnica, nabral se je iz kmetijskih žuljev, kajti kmet nosi obresti v hranilnico in tudi kar pridni kmetovalec prištedi v potu svojega obraza, nese hranit v hranilnico. Zato naj bi hranilnica storila kaj za kmetški stan s tem, da podpira kmetijsko šolo. S tem bi si hranilnica postavila pravi monumentum aere perennius, in kmetški stan bi jej bil zato hvaležen, da se mu dá prilika, se izuriti v svojem poklici, in si prislužiti več kruha, kar tudi nij na škodo revežu, kajti če ima kmet kruha, tudi revež nij lačen. Jaz tedaj gorko podpiram predlog g. Detele. (Dobro! Dobro!)

Vitez Kaltenegger se, kakor po navadi, zvija na vse kraje, da bi zagovarjal predlog, ki neče kmetijske šole, češ, da nij tako, in da treba pač premisliti, predno se sklepa; ker je le malo velikega posestva na Kranjskem, bi učenci, kateri so to kmetijsko šolo dovršili, ne dobili služeb itd.

Poslanec Navratil: Jaz se ne morem dosti načuditi, da se nasprotne strani gospodje branijo kmetijske šole, katera bi kmeta učila pridelavati več kruha. Kaj pomaga našemu

je bila skupaj vesela družbica in pri kapljici dobre črnine pogovarjali smo se o raznih stvarih, dokler nij le prehitro prišla ura ločitve. Na kolodvoru segli smo si še jedenkrat v roke, prisegajoči, „da srce zvesto kakor zdaj, ostalo bode vekomaj“.

V Nabrežini bilo je kaj pusto in mrzlo deževno vreme, da smo se jeli stiskati v gorke odeje. Goriška črnina grela me je dobro in kmalu sem sladko zadremal ter se probudil v Logatci. Trden moj nam namen je bil, ne zaspiti vsaj do Rakeka, da pozdravim starega prijatelja R., a žalibog izdal me je Morfej ter me ravno mimo Rakeka odpeljal v svojem naročji.

V Ljubljani lilo je kakor iz škafov, ko smo došli v poznej noči, tem bolj pa me je razveselilo najti na kolodvoru razen brata svojega množico domoljubnih prijateljev, na čelu jim vrlega mi pobratima B., ki so me počastili z nekaterimi domačimi pesnimi in živio-

kmetu, ako ga učé v ljudskih šolah vsega, le tega ne, kako bi obdelaval svojo grudo, iz katere se dela vsakdanji kruh. Večina hoče vso stvar zavleči, ali bolje rečeno, pokopati, a našemu kmetu je šola silno potrebna in pregovor pravi: Bis dat, qui cito dat! Glejte, mala Goriška je dala 33.000 gld. v tej sesiji za novo slovensko kmetijsko šolo. Od vas toliko perhorecirana Hrvatska ima uže 20 let svojo kmetijsko šolo. Če se trdi od nemške strani, da bo manjkalo šoli učencev, jaz to odločno zanikavam; imela jih bo dosti in ne bode treba tako loviti učencev, kakor jih lovi vodja Knapp za kočevski gimnazij. Naši nasprotniki le nečejo ničesa, kar bi našemu narodu koristilo, katerega bi radi ugonobili. A zaman je njihov trud, Slovenec bode ostal Slovenec in tudi postal Slovenec v šolah, cerkvi in uradih! (Burno odobravanje narodnih poslancev in občinstva. Ploskanje. Glavar opomina občinstvo, naj bode mirno.)

Poslanec dr. pl. Schrey pravi, da kranjska hranilnica dela s svojimi novci, kakor jej drago in da se nijma nikdo v nje posel vmešavati.

Poslanec baron Apfaltrern nasvetuje resolucijo, v katerej se izreče, da deželni zbor kranjski v obče nikdar nij se izjavil za to, da bi se ustanovila kmetijska šola.

Dr. Schaffer v daljšem govoru zagovarja predlog odseka večine.

Poslanec Svetec: Vse, kar so gospodje nasprotne strani proti kmetijski šoli govorili, toliko pomeni, kakor: operi mi kožuh, a ne zmoči ga. Gospodje le nečejo povedati, da jim nij mar za kmetijsko šolo. Goričani nijso bogatejši od nas in koliko so storili za kmetijski pouk. A gospodje naj le sklenejo, naše ljudstvo ima zdrav razum in vé natanko razločevati, kdo mu dobro hoče. To je naše ljudstvo zmirom pokazalo, kadar je bila prosta volitev, tako pri zadnjih volitvah v državni zbor in v kupčijsko in obrtno zbornico. Saj ne bode dosti časa več, ko bode naša dežela volila nove poslance v kranjski deželni zbor in takrat bode ljudstvo prav dobro vedelo, kdo je njemu prijatelj, ali narodni poslanci, sli gospodje nemške stranke. (Dobro! Dobro!)

Poslanec Detela: Gospodje nam nasprotne strani sklicavali so se na neko izjavo ministerstva za poljedelstvo, katero so tolmačili tako, kakor da bi ministerstvo ne hotelo, da se osnuje kmetijska šola. A to nij res, uže mej tem časom, odkar datira ta ministerska naredba, pomnožile so se kmetijske šole in

klici. Srčno hvalo izrekam jim vsem za to nepričakovano ovacijo, ki je veljala ne toliko mojej osebi, nego li svetej stvari domovinskej. Le prehitro odpeljal me je brzi vlak iz kroga prijateljev. Pri tej priliki prepričal sem se zopet jedenkrat, kako bedasto in nepraktično so narejene verande na postajah južne železnice, kajti od vlaka pa do strehe je par korakov, tako da pri takem vremenu človek postane moker ko miš, kar se je ta večer zgodilo meni, a še v obilnejšej meri mojim prijateljem, stoječim poleg vlaka na lijočem dežji.

Na Pragarskem menjali smo vlak za Ogrsko. Tudi ta postaja je še vedno jako primitivna, akoravno je človek obsojen tam čakati mnogo ur, predno se more odpeljati naprej. Morali smo letati po dežji in gaziti po blatu do restavracije, ki je zunaj kolodvora, a človek vendar ne more potovati s praznim železnicem od Nabrežine pa do Kaniže. Na postajah, kakor je „Pragerhof“, bi se uže spo-

država je na svoje stroške ustanovila tri. Trdi se tudi zmirom, da ministerstvo za kmetijske šole nič ne da. Se ve da, ako se neče ustanoviti kmetijska šola, ne bode ministerstvo dalo ničesa, če se pa kaj napravi, ministerstvo da podporo, to kaže slučaj, da je dalo za goriško kmetijsko šolo 40.000 gld. Nemška večina tega zbora pač v vsem in povsodi nasprotuje, kar bi bilo kmetškemu stanu, našemu slovenskemu narodu, koristno. Ali naj gospodje le nasprotujejo, jaz rečem: Vender se suče! Dobili bomo pa kmetijsko šolo v Ljubljani in to prej, nego si jo naši nasprotniki Nemci že. (Dobro! Dobro!)

Poročevalec Dežman zagovarja predlog večine upravnega odseka, o katerem se glasuje po imenih, in kateri se sprejme z 18 proti 11 glasovom. Deželni glavar grof Thurn se zdrži glasovanja.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. novembra.

Veliko krika in vika nastalo je mej žurnali ustavovercev po nemirih v Kuchelbadu; zavpili so v svet, da Nemec nij varen življenja mej Čehi in poslali so svoje prošnje v nemško carstvo, od tam so pričakovali pomoči; izdali so oklic za oklicem na nemško mladino vseučiliščno in jo vabili na praško vseučilišče, češ, genijalni nemški mladi duhovi bodo kar udušili Čehov ponižne zahteve. Vsi ti bombastični oklici pa nijso imeli prav nobenega uspeha, nemški študentje iz carstva ostali so doma. Zdaj pa skuša ustavoverna gospoda zakriti svoj fiasko s tem, da trdi, da na praškem vseučilišči nij dobrih učiteljev, so vsi le površni, za to nijso hoteli nemški študentje priti v Prago. Izgovor dobi se za vseko stvar!

V zadnjem seji ogrskih delegacij interpeliral je Ludevit Karman vlado o razmeri Avstrije k drugim vlastim. Sekcijski šef Kallay je odgovarjal na interpelacije in dejal o Gdanske shodu, da se je izvršil na željo ruskega carja in da se tu nijso razpravljala konkretno politična vprašanja; o obisku italijanskega kralja je dejal sekcijski šef, da je imel nalog uže prej prijateljsko razmero mej Avstrijo in Italijo še bolj utrditi, kar se je tudi zgodilo, tudi tu da pa se nijso konkretno politična vprašanja reševala.

Vnanje države.

V francoskej zbornici poslancev bilo je v 5. dan t. m. tunezijsko vprašanje na dnevnem redu. Ferry zagovarjal je v dolgem govoru vlado proti raznim napadom. Tunezijska ekspedicija da je bila politična potreba, zahtevala da jo je varnost Algerije. Francija ne sme pustiti ozemlja, ki je ključ Algerije, v tujih rokah. Poslanec Amagat pa je z ostrimi

dobilo malo bolj skrbeti za potnike. Proti Ptujju začelo se je malo vedriti, znamenje da se „Slovenem vremena bodo razjasnila“ in imeli smo lep dan do večera, ko je jelo zopet deževati. Posebno zanimljiva je na tej progi od Kaniže naprej vožnja ob velikem „Blatnem jezeru“ (Plattensee), največjem jezeru južne Evrope, dolzem 10 milj. Silna burja drvila je take valove, kakor jih še nijsem videl nikdar na jezerskej vodi, mislil bi človek, da je ta razburjena, belo peneča se voda morje. Skoro tri ure vozi se železnica vedno ob bregu jezera. Večjih mest na tej progi nij razen Stolnega Belega grada (Stuhlweissenburg) z 25.000 prebivalci, kjer so se nekdanj kronali ogrski kralji. Trg Kaniža broji kakih 12.000 duš, večjidel židov in ima veliko trgovino. Slovenska mesta in trgo ob železnici so itak znana, kakor Ptuj, Velika Nedelja, Ormož, Središče, nij mi jih tedaj treba opisovati.

besedami očital vladí, da je krenila s poti miru. —

Knez **Bismark** pričel je v slednjem času kazati prav prijazno lice židom. V zadnjih dneh sprejel je pri sebi več židovskih obrtnikov in pri tem je označil svoje stališče nasproti židom; on je dejal, da zametava odločno boj proti židom in da nikdar ne bode privolil, da bi se jim kratile ustavno zajamčene pravice.

Irska deželna liga gospij vedno z večjo energijo deluje. V četrtek so imele posebno zborovanje. Gospica Ana Parnell je stavila predlog, naj bi se ustanovilo podporno društvo za politične jetnike. Tega društva namen bi bil, z denarjem podpirati familije onih, ki so zaradi političnih uzrokov izgubili svobodo.

Iz **Tunezije** pripovedujejo najnovejše vesti, da se bode Francozom kmalu posrečilo deželo umiriti. — Guverner Algerije, Albert Grevy, je demisijoniral.

Dopisi.

Z Notranjskega 3. nov. [Izv. dop.]

Letošnji dan vseh Svetih bil je žalosten, zelo žalosten pri sv. Petru in njega okolici: zagreblji smo ta dan v večni počitek na blizu in daleč poznano gospo Elizvo Križajevo, c. kr. poštarico ter restavraterko pri sv. Petru in na sivem Krasu; bila je komaj petdeset in pet let stara. Skoro pet in dvajset let živela je in delala blagonosno mej nami.

Teško, težko bode pogrešal navadni potnik prijazno, gostoljubno gospodinjo, zamán bode iskal nje vedrega ter dobrovoljnega lica! In kako še le jo bodo pogrešali nje bližnji, njeni domači in znanci? in kako ubogi siromaki? O, tem je nedomestljiva!

Blaga ranjca bila je v istini trikrat mati v najboljšem pomenu te besede: bila je uzorna mati svojemu sinu, bila je mila, skrbeča podpornica obilim svojim sorodnikom in usmiljena dobredelnica vsacemu ubozemu, ki se je približal. —

Za koliko sorodnikov skrbela je, da so se učili in izšolali; in uže delajo mnogi teh v večih stanovih koristno za človeštvo, narod in državo. Kot pred milosrčnimi samostani delila se je pred Križajevo hišo redno pomoč ubozim; pod siromašno streho, na bolnikovej postelji, pri nedolžnej deci gledal si vedno dela nje desnice, za kar nij vedela nikdar levica. Ljubila je vedno domačo besedo, domačo šego in posebno domačo pesen, ki se je kdaj po Klinarjih tako ljubo gojila pod nje obdarovano streho! —

In zdaj nij več te ljube naše znanke! Pač pa je ostal ter bode hvaležen in budeč spomin na — njo! —

Na parobrodu „Hildegarde“

18. okt. 1881.

Včeraj zvečer podali smo se vsi na parobrod, na katerem nam bo ostati nekoliko dnij in nočij, tedaj sem si ogledal to novo svoje domovje in Ti je na kratko popišem predno odrinemo iz Buda-Pešta. Hildegarda je jeden izmej starejših parobrodov Donavske parobrodské družbe, a dobro urejen. Imamo na njem velik salon, kjer smo po dnevi, kajti na vrhu „na bordu“ je uže malo mrzlo. Iz tega salona se skozi velika okna vidi prav dobro na obe strani. Pod salonom pa imamo svoje spalne kabine. Se ve da, kdor se je vozil na velicah morských parobrodih, temu se jedno ali drugo zdi pomanjkljivo. Na brodu imamo tudi dobro restavracijo, tedaj upam, da nam ne bo manjkalo ničesar in da bode vožnja prijetna in zanimljiva ter Ti jo hočem popisati obširno, kolikor bo mogoče. Da si mi zdrav Ti in vsi prijatelji moji!

Takšen in tako veličasten pogreb je redek na deželi, kot je bil Križajeve matere. Gospoda iz Bistrice in okolice, Postojne, Ljubljane itd. in cela Pivka — spremili so pokojno na mirodvor. Pesni „Blagor jej“ in — „Jamica tiba“ privabile sta na nežno lice in trdi obraz svitlo solzo prave žalosti po nepozabljeni materi E. Križajevej pri sv. Petru. Mir nebeški jej! Dorán.

Iz Šent Vida na Dolenjskem 5. nov. [Izv. dop.] Umrla je 2. t. m. v vasi Žubina najstarejša žena fare Šent-Vidske: spoštovana stara mati Lozarjeva, Jera Kastelec, v 90. letu svoje statosti, mati narodnega stotnika v pokoji, g. Fr. Kastelca. Pokopana bi bila morala biti pri podružnici v slovečem Velikem Gabru na pokopališči, ki ga je Gabrovcem na ljubo napravil vit. Vesteneck neljubega spomina. Pod njegovo despotično vladno nij bilo nikakor dovoljeno, kakega mrliča iz občine Vel. Gabrske pokopati na farnem pokopališči v Šent Vidu, tudi ne, če je ranjki na smrtnej postelji to željo izrekel. Vsi mrliči so morali v zemljo v Vel. Gabru, tako da je ondu uže prostora primanjkovalo, ker je pokopališče majheno in tako kamnito, da so morali večkrat za grob skale s smodnikom razstreliti. Ko je umrl 6. sep. 1878 v Žubini bogoslovec g. J. Góljuf, celo prošnja pri drž. predsedništvu pod vit. Kallino nij dosegla, da bi bilo truplo g. Goljufa, kakor je on sam umirajoč želel, pokopano v Šent Vidu poleg ranjke matere njegove. Zdanji g. okr. glavar, ki si prizadeva ustreči vsem pravičnim zahtevam, je pa rekel, da nij nobenega zadržka od strani politične oblasti, da bi se ne smela Jera Kastelec pokopati na farnem pokopališči v Šent Vidu. Pogreb ranjke je bil tedaj 5. novembra v Šent Vidu in mnogo ljudstva se ga je udeležilo. Vrli g. stotnik, sin pokojne, ki je iskreno ljubil svojo mater, večkrat jo obiskoval in s pristrčno udanostjo zanjo skrbel, je prišel globoko užaljen iz Trsta, da skaže ljubljenej materi poslednjo čast. (Zdaj vidimo, kako so nemški okrajni naši glavarji maltretirali ljudstvo, kjer so le mogli! Ur.)

Domače stvari.

— (Gospod vitez Schneid) je še vedno bolehen in težko da bi mogel v prihodnjem zasedanju državnega zbora uže sodelovati. Zdaj biva v Gorici. Ves slovenski narod gorko želi, da bi blagi gospod prav kmalu okreval, da bi zopet mogel z isto neustrašenostjo kakor prej braniti pravice naroda slovenskega.

— (Gospod Kreutzberg), lastnik tukajšnje menažerije, izgubil je skoro svoje življenje pri znanej svojej produkciji v zverinjaku! Ko je v ponedeljek popoldne stopil v kletko, kjer ima tigra, leva in medveda, ter hotel tigra nagnati, da bi mu bil po starej navadi skakal skozi obroč, uprla se je zver ter udarila s taco Kreutzberga po glavi, mu iztrgala s kremplji kos mesa iz vrata ter ga ugriznila v roko, da je bil takoj s krvjo ves oblit. Da je gospod Kreutzberg v tem nevarnem položaji izgubil zavest ali mirnost, raztrgale bi ga bile zveri, po krvi hlepeče. A niti za jeden trenutek nij zapustila ranjenega srčnost, tako da je razburjeno žival še toliko ustraševal, da ga je pustila iz kletke. Govori se, da je tigra razkačil bil medved, s katerim sta se pred produkcijo nekaj rovala. Gospodu Kreutzbergu zavezal je rano mestni policijski zdravnik, ki je s hvalevredno hitrostjo prišel na mesto nesreče. Rana je sicer globoka, ali nikakor ne življenju nevarna.

— („Wochenblatt“ in „Laibacher Zeitung“.) Kadar davijo žalostni spomini nemško ljubljansko klike, začne v svojem organčku se tolažiti, da zdanja vlada ne more dolgo obstati, da morajo zopet priti zanjo časi vladarstva. Tako se tolaži tudi zadnji „Wochenblatt“. Tam se bere: „Svoje čitatelje prosimo, naj vztrajajo v boji za pravico, svobodo in nemško stvar, kdo vé, če nij uže zelo blizu čas, ki nam bode ustvaril boljše razmere, ki nam bode Nemcem v Avstriji zopet oni položaj dal, katerega smo imeli prej. A le z bojem moremo dospeti do zmage!“ itd. Na bedasto to javkanje pa odgovarja „Laibacher Zeitung“: „Mi imamo na to le kratek odgovor. Pogled v naše šole in urade, v naše politično in socialno življenje daje vsakemu prepričanje, da tak humbug more le „Laib. Wochenblatt“ čvekati in da sme samo tak list svoje bralce in od njega zastopano stranko na tak način za nos voditi. Torej prejšnje mesto hoté „Wochenblattovi“ apostoli zopet zavzeti, ob sebi umevno prejšnje privilegirano mesto (tu v Kranjskej) nad slovenskim prebivalstvom, ki je v njihovih očeh inferijorno pleme. S tem je jasno tendenca in vsa politika teh „ljudstva prijateljev“ in „pravih Avstrijcev“ označena, a tudi — obsojena“. Tem besedam ne dodajemo ničesar!

— (V zabavno-literarnem klubu,) kateri se vsako soboto shaja v salonu v hotelu „Evropa“, bral je pri poslednjem shodu g. dr. Vošnjak jako zanimljivo razpravo „o prikaznih in duhovih“. Nadejemo se, da bode gospod doktor izročil ta spis v priobčevanje „Ljubljanskemu Zvonu“. Pri predposlednjem shodu pa je zanimljivo pripovedoval g. dr. Zarnik o svojem letošnjem potovanji od Pontebe do Vezufa in živo risal zdanje socialne in politične razmere v Italiji.

— (Pravila) prve kranjske obrtne zadruge v Ljubljani je vlada potrdila.

— (Vabilo) k plesu in srečkanju, ki bode dne 12. novembra 1881 ob 8. uri zvečer v prostorih društva „Edinost“ v Ajdovščini, pri katerem bode svirala vojaška godba peš. polka št. 49 B. Hess. (Vstopnina za gospode 1 gld 50 kr.) Samo povabljeni imajo vstop. Toaletna je izključena. Osnovatelji.

— (Srbske srečke) o katerih bode demo še govorili, prodaje v Ljubljani kranjska eskomptna družba. Jedna taka srečka stane 44 gld. Prvo srečkanje bode 12. novembra 1881, ter iznaša glavni dobitok 100.000 frankov v zlatu.

Umrli so v Ljubljani:

31. oktobra: Janez Kanec, hišni posestnik, 70 let, pred Igriščem št. 2, za oslabenjem možganov. — Viktor Eržen, jurist, 24 let, Poljanski nasip št. 14, za oslabenjem pluč. — Lucija Grkman, delavka, 24 let, Karlovska cesta št. 18, za jetiko.

1. novembra: Fran Jeréb, dninar, 82 let, sv. Petra nasip št. 65, za starostjo. — Jožefa Stencel, hišnega posestnika žena, 61 let, sv. Florijana ulice št. 38, za srčno napako.

3. novembra: Marija Nakus, gostija, 65 let, Cerkevne ulice št. 9, za črevesnim katarom.

4. novembra: Karl Švigelj, krojačev sin, 9 mes., Rožne ulice št. 39, za vnetico pluč. — Moric Juraj, krojač, 60 let, v Gradišči št. 11, za plučnim emphysemom.

5. novembra: Regina Lavrin, delavka, 34 let, v Rebri št. 4, za jetiko.

V deželnej bolnici:
23. oktobra: Mina Hirsensfelder, gostija, 66 let, za rakom v želodec.

24. oktobra: Tomaž Lampel, gosač, 86 let, za slabostjo. — Matija Mavec, gosač, 60 let, za oslabenjem. — Josip Kranjec, gosačev sin, 18 let, za srčno napako.

25. oktobra: Reza Močilnikar, dninarica, 32 let, za srčno napako.

27. oktobra: Josip Strle, pek, 25 let, za jetiko.

29. oktobra: Helena Repina, gruntna posestnica, 53 let.

31. oktobra: Reza Okorn, dninarica, 35 let, za vnetico pluč.

1. novembra: Karl Batistutti, zidar, 48 let, za plučnico.

Dunajska borza 8. septembra.

Enotni drž. dolg v bankoveih	76	gld.	75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	"	75	"
Zlata renta	94	"	—	"
1860 drž. posojilo	133	"	—	"
Akcije narodne banke	828	"	—	"
Kreditne akcije	366	"	50	"
London	118	"	50	"
Napol.	5	"	37 1/2	"
C. kr. etkini	5	"	60	"
Državne marke	58	"	—	"

Zahvala.

Za mnogobrojno udeležitev pri pogrebu, za prelepe vence in ginljivo petje na gomili naše predrage in nepozabljive matere, oziroma sestre in svakinje, gospé

Elize Križajeve,

c. kr. poštarice,

se najtopleje zahvaljujejo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kakor tudi gospodom pevcem

(634)

žalujoči ostali.

V Št. Petru, dné 7. septembra 1881.

V soboto 12. novembra 1881:

Martinova večerja

v čitalnične restavraciji.

(635)

Vinski sodi

se prodajo po 24, 26, 30 in 40 veder držeči. — Na Starem trgu št. 34 v Ljubljani. (626—2)

Prostovoljna

javna dražba

bode v **četrtak dné 10. t. m.** v mojem málinu na **Studenci** (Brunndorf) na **Igu.**

Prodajalo se bodo razno

kmetijsko orodje

in poleg tega lepa

breja kobila.

Jože Corazza,

(633)

posestnik.

Umetne

(595—5)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celulojdu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet, pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v pr. ih, mastno zgago. Telo se hitro očisti. V bramorjih razpusti bolezensko tvarino, odvajajoč črve in kislino. Davici in tifusu vzamejo vso zlobnost in vročino, če se zavživajo po 1/2 žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdravilo, katero prodaja lekarnar **g. J. Svoboda** v Ljubljani, á facon 30 in 50 kr. av. velj. (247—47)

Prvikrat se izžrebajo
uže dné 12. novembra!

3% kneževske

srbske srečke

od leta 1881. á 100 frankov v zlatu.

Vsako leto se petkrat vlečejo,
14. januarja, 14. marca, 14. junija, 14. avgusta, 14. novembra.

Vsakokratni dobitek

frankov

100.000

v zlatu.

Najmanjši dobitek 100 frankov v zlatu.

Dobitki in obresti se izplačujejo na **Dunaji**, v **Pešti**, v mnogih provincijalnih mestih, kakor tudi na skoro vseh evropskih glavnih krajih **brez odbitka.**

Za točno plačilo jamči knežja srbska vlada.

Srečka daje 3% obresti v zlatu.

Hasnoviti kupni pogoji:

Srbske srečke proti kasi á gld. 44.

Založno pismo

proti vplačitvi gld. 4

in plačitvi ostalih 40 gld. in 25 kr. obrestnej povrnitvi dné 15. januarja 1882.

Prejemni listi

proti vplačitvi gld. 4.

Ostalo se plača v 10 mesečnih obrokih á gld. 4.

V obeh slučajih igra kupec takoj po uloženi uplačitvi 4 gld.

na vse dobitke sam in nerazdeljeno.

Prvo vlečenje uže 12. novembra.

Drugo „ „ 12. decembra.

Tretje „ „ 14. januarja.

■ Torej se trikrat vlečejo v prihodnjih treh mesecih. ■

Menjalnica administracije

(627—2)

Dunaj,

Wollzeile 10 in 13.

„MERCUR“

Ch. Chon,

Wollzeile 10 in 13.